

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/96/2024
Identifikačné číslo spisu: 7117220272
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:7117220272.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. P., narodenej X. E. XXXX, F., F. XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Šándorovou, Košice, Štúrova 20, proti žalovanému J. Š., narodenému X. G. XXXX, X. F., F. XX, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária Hopperova s.r.o., Košice, Bajzova 2, IČO: 47 254 220, o zaplatenie 30 000 eur s prísl., vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 13C/27/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 7. novembra 2023 sp. zn. 6Co/178/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 13C/27/2017-404 z 8. júla 2022 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 30 000 eur s 5 % ročným úrokom z omeškania od 5. júla 2017 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku; žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 657, § 658 ods. 1 a 2, § 34, § 51, § 563 a § 517 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 3 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z.“). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že žalobkyňa sa domáhala zaplatenia sumy 30 000 eur s príslušenstvom na základe písomnej zmluvy o pôžičke z 30. decembra 2013, ktorú uzavrela so žalovaným ako dlžníkom, znejúcej na sumu 40 000 eur. Na základe opakovanej výzvy žalobkyne, žalovaný uhradil peňažný dlh iba čiastočne, a to vo výške 10 000 eur. Žalobkyňa dňa 13. júna 2017 vyzvala žalovaného na vrátenie zostávajúcej časti dlhu, a to v lehote 15 dní od doručenia písomnej výzvy. Žalovaný písomnú výzvu osobne prevzal dňa 9. júna 2017, napriek tomu však peňažný dlh neuhradil. Spolu s istinou si žalobkyňa uplatnila aj zákonný úrok z omeškania vo výške 5 % z dlžnej sumy ročne od 5. júla 2017 do zaplatenia.

1.2. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že žalobkyňa a žalovaný sa vzájomne dohodli na tom, že žalobkyňa poskytne žalovanému prístup k jej účtu v V. L., C..R., na ktorý vložila sumu 40 000 eur, s ktorým účtom mal žalovaný ako disponent možnosť nakladať a investovať ich do obchodov s nehnuteľnosťami. Uvedenú skutočnosť potvrdil aj samotný žalovaný, ktorý vo výpovedi uviedol, že mal dispozičné právo k tomuto účtu žalobkyne, z ktorého vybral všetky finančné prostriedky v sume 40 000 eur na investovanie do nehnuteľností. Potvrdil, že zo sumy 40 000 eur vrátil sumu 10 000 eur žalobkyňi a takisto vyjadril ochotu vrátiť zvyšnú sumu 30 000 eur, ktorú vybral z účtu žalobkyne. Sama žalobkyňa poukázala na to, že mala v úmysle, aby jej tieto peniaze zarábali, teda aby z nich mala zisk. Podľa názoru súdu prvej inštancie nebolo vylúčené, aby v prípade, že predmet pôžičky nebol dlžníkovi odovzdaný a zmluva o pôžičke tak podľa § 657 Občianskeho zákonníka nevznikla, hoci bola označená ako zmluva o pôžičke, pri splnení podmienok podľa § 51 Občianskeho zákonníka, mohla byť posúdená ako zmluva nepomenovaná (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 3977/2011). V kontexte uvedeného preto ustálil, že strany sporu neuzavreli zmluvu o pôžičke. Z dokazovania vyplynulo, že mali v úmysle uzavrieť zmluvu o investovaní, ktorá nie je osobitne upravená v Občianskom zákonníku. Uvedenú zmluvu posúdil podľa obsahu ako zmluvu inominátnu v zmysle § 51 Občianskeho zákonníka s tým, že v zmluve si strany sporu dohodli, že sumu 40 000 eur patriacu žalobkyňi využije žalovaný za účelom investovania do kúpy a predaja nehnuteľnosti za účelom zisku dosiahnutia pre žalobkyňu. Termín vrátenia dlžnej sumy mal byť určený vzájomnou dohodou. Žalobkyňa písomnou formou mala vyzvať dlžníka na vrátenie dlhu. Považoval za preukázané, že žalobkyňa ešte v auguste 2014 kontaktovala žalovaného, za účelom vrátenia finančných prostriedkov. Žalovaný vo viacerých písomných SMS správach žalobkyňu ubezpečil, že do konca februára 2015 jej finančné prostriedky vráti. Keďže nedošlo k dohode konkrétneho dňa splatnosti peňažných prostriedkov - termínu na vrátenie dlhu, žalobkyňa výzvou z 13. júna 2017 vyzvala žalovaného, aby jej v lehote 15 dní od doručenia výzvy zaplatil sumu 30 000 eur, ktorú výzvu žalovaný prevzal dňa 19. júna 2017 (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dňom nasledujúcim po uplynutí 15-dňovej lehoty určenej vo výzve, t. j. od 5. júla 2017 sa žalovaný dostal do omeškania s vrátením žalovanej sumy. Pri posudzovaní námietky premlčania vznesenej žalovaným, súd prvej inštancie ustálil, že pri uzavretí inominátnej zmluvy - tzv. zmluvy o investovaní za účelom dosiahnutia zisku pre žalobkyňu, nebol dohodnutý konkrétny termín vrátenia spornej sumy. Žalobkyňa preukázala, že si určili splatnosť celej dlžnej čiastky spolu so žalovaným vzájomnou dohodou na mesiac február 2015, o čom predložila ako dôkaz SMS správy medzi ňou a žalovaným. Z týchto správ súd prvej inštancie zistil, že žalovaný prisľúbil vrátenie celého dlhu žalobkyňi vo februári 2015. Na základe uvedeného bol toho názoru, že žalovaný mal splniť svoj dlh voči žalobkyňi do konca februára 2015, čo však nesplnil. Dňa 1. marca 2015 tak začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá by uplynula 1. marca 2018. Žaloba však bola podaná dňa 2. augusta 2017, teda včas pred uplynutím premlčacej lehoty určenej Občianskym zákonníkom, preto vznesenú námietku premlčania považoval súd prvej inštancie za nedôvodnú. Na základe uvedených dôvodov žalobe v celom rozsahu vyhovel. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) v poradí druhým rozsudkom zo 7. novembra 2023 sp. zn. 6Co/178/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; žalobkyňi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, z ktorých dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam. Súd prvej inštancie zo zisteného skutkového stavu vyvodil v časti nesprávny právny záver, ktorý však nemal vplyv na vecnú správnosť výroku napadnutého rozsudku. Úvahu súdu prvej inštancie o neplatnosti písomnej zmluvy o pôžičke z 30. decembra 2013 považoval odvolací súd za správnu, avšak nestotožnil sa s úvahou, že strany uzatvorili ústnu zmluvu o investovaní. Odvolací súd vyhodnotil ústne uzatvorenú zmluvu ako zmluvu o pôžičke. V danom prípade bolo kľúčovým posúdenie, či došlo k vzniku právneho vzťahu titulom zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi stranami v písomnej forme dňa 30. decembra 2013 a v prípade záveru o tom, že tento vzťah nevznikol, bolo potrebné posúdiť, či medzi stranami došlo platne k uzatvoreniu ústnej zmluvy, na základe ktorej čerpal žalovaný

finančné prostriedky z účtu žalobkyne, ak áno akej, alebo či k čerpaniu a k použitiu finančných prostriedkov došlo bez právneho dôvodu alebo plnením z neplatného právneho úkonu t. j. došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaným. Zmluva o pôžičke v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka nemá zákonom predpísanú formu, preto môže byť uzavretá písomne, ústne i konkludentne. Jej podstatnou náležitosťou je popri označení zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky. Z obsahu zmluvy musí vyplynúť i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňaží), avšak podstatnou náležitosťou zmluvy o pôžičke, jej obsahu, nie je určenie doby, kedy vec má byť vrátená. Ak je však doba vrátenia dohodnutá v zmluve, je dlžník povinný vec vrátiť najneskôr v tejto dobe. Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou, k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne.

2.2. V konaní bolo nesporným, že k 30. decembru 2013 nedošlo k odovzdaniu sumy 40 000 eur v hotovosti a ani k čerpaniu finančných prostriedkov z účtu žalobkyne, tak ako je to v zmluve uvedené, teda nedošlo k skutočnému odovzdaniu peňazí (predmetu pôžičky), tak ako to vyžaduje zákon pre to, aby vznikol právny vzťah z pôžičky medzi stranami sporu. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že pre vznik vzťahu zo zmluvy o pôžičke sa musí preukázať skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi, nie iba možnosť veriteľa disponovať príslušnou peňažnou sumou. K 30. decembru 2013, teda medzi stranami nevznikol právny vzťah z pôžičky ako to správne uzavrel aj súd prvej inštancie, preto odvolací súd následne skúmal, či žalovaný finančné prostriedky z účtu žalobkyne čerpal na základe ústne uzatvorenej zmluvy a ak áno akej. V konaní bolo preukázané, že žalovaný čerpal sumu 40 000 eur z účtu žalobkyne po tom, ako mu udelila dispozičné oprávnenie a to dňa 2. januára 2014 sumu 14 300 eur, 13. januára 2014 sumu 12 000 eur, 4. februára 2014 sumu 4 000 eur, 10. februára 2014 sumu 9 600 eur a 1. apríla 2014 sumu 500 eur. Z vykonaného dokazovania jasne vyplývala aj vôľa strán sporu uzatvoriť zmluvu o pôžičke, a to aj z vyjadrení žalovaného v odpore, z ktorých bolo zrejmé, že strany chceli uzatvoriť zmluvu o pôžičke a žalovaný si bol vedomý svojej povinnosti predmetnú sumu vrátiť. Žalovaný nikdy neuviedol, že finančné prostriedky nevráti. Medzi stranami bolo dohodnuté ich vrátenie postupne v splátkach vo výške 200 eur mesačne. Podľa názoru odvolacieho súdu medzi stranami došlo k vzniku právneho vzťahu na základe ústnych zmlúv o pôžičke resp. uzatvorených konkludentným spôsobom po predchádzajúcich ústnych jednaniach ako reálneho kontraktu. Popri jasnom označení zmluvných strán, došlo aj k jasnému určeniu predmetu pôžičky, tak ako boli jednotlivé čiastky postupne čerpané až do súhrnnej sumy 40 000 eur. Zároveň z vykonaného dokazovania vyplynulo, že strany sa dohodli na povinnosti žalovaného (dlžníka) vrátiť čerpané peniaze, tak ako to vyplýva z vyjadrení samotného žalovaného (v odpore, výpovedi pred súdom prvej inštancie, ako aj pred Okresným riaditeľstvom Policajného zboru). Ústne teda boli dohodnuté všetky podstatné náležitosti zmluvy o pôžičke, jej obsahu a došlo k reálnemu odovzdaniu peňazí jednotlivo, ako aj k ich čerpaniu. Skutočnosť, že žalobkyňa poskytla žalovanému peniaze za účelom investovania do nehnuteľností, ako to uviedol v odpore aj vo výpovedi žalovaný, sama o sebe nepreukazuje uzatvorenie zmluvy o investovaní, ale len účel, na ktorý mali byť peniaze použité, pričom bolo potrebné túto skutočnosť posudzovať v kontexte vyššie uvedených skutočností, ktoré neboli sporné.

2.3. Odvolací súd zároveň uviedol, že o majetkový prospech získaný plnením z neplatného právneho úkonu ide v prípade, ak strany uzatvorili zmluvu, ktorá je neplatná. O majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu ide v tom prípade, kde od začiatku nebol právny dôvod na plnenie, to znamená, že sa plnilo, hoci chýbala právna skutočnosť, najmä zmluva, na základe ktorej sa spravidla plní. Takýto prípad môže nastať vtedy, keď sa účastníci napríklad domnievajú, že uzavreli zmluvu, hoci ju neuzavreli. V takomto prípade však bolo treba preskúmať, či nedošlo ku konkludentnému uzavretiu zmluvy, ak druhý účastník plnenie akceptoval a poskytol protiplnenie. Takýto postup je možný len vtedy, keď zmluvu možno uzavrieť v akejkoľvek forme. V danom prípade sa preto nejednalo o bezdôvodné obohatenie, ale o nárok vyplývajúci zo zmluvy resp. viacerých zmlúv o pôžičke uzatvorenej (ných) ústnou formou. Strany zhodne uviedli, že doba, kedy mali byť peniaze vrátené bola dojednaná tak, že bude určená dohodou strán po výzve žalobkyne. Keďže splatnosť pôžičky bola ponechaná na dohodu strán sporu po predchádzajúcej výzve žalobkyne, súd prvej inštancie správne zohľadnil v konaní preukázanú skutočnosť, že žalobkyňa ešte v auguste 2014 kontaktovala žalovaného a žiadala vrátiť

finančné prostriedky, ktoré vybral z jej účtu. Žalovaný vo viacerých písomných SMS správach žalobkyňu ubezpečil, že do konca februára 2015 jej tieto finančné prostriedky vráti. Správne preto túto korešpondenciu súd prvej inštancie vyhodnotil ako dohodu strán o termíne splatnosti pôžičky. V nadväznosti na uvedené správne ustálenie, že dňa 1. marca 2015 začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, kedy si žalobkyňa prvýkrát mohla uplatniť nárok na súde, ktorá by uplynula dňom 1. marca 2018. Uplatnením nároku na súde dňa 2. augusta 2017, preto súd správne považoval nárok žalobkyne za nepremlčaný a námietku premlčania považoval za nedôvodnú. Od plynutia premlčacej doby bolo treba odlišiť ustálenie momentu, kedy sa žalovaný dostal do omeškania. Žalobkyňa požadovala úrok z omeškania od 5. júla 2017, nakoľko predložila súdu výzvu adresovanú žalovanému z 13. júna 2017, ktorú žalovaný prevzal dňa 19. júna 2017, podľa ktorej mal žalovaný v lehote 15 dní od doručenia zaplatiť jej sumu 30 000 eur. Túto výzvu súd prvej inštancie síce nesprávne považoval za výzvu na vrátenie dlhu v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka, ktorého aplikácia neprichádza do úvahy, keďže splatnosť dlhu bola v tomto prípade určená dohodou strán sporu, tak ako je to vyššie uvedené, čo však nemalo vplyv na správnosť rozhodnutia o priznaní úroku z omeškania od 5. júla 2017 podľa žalobného návrhu (§ 216 CSP). Odvolací súd na záver dodal, že ak by išlo o nárok z bezdôvodného obohatenia, pri posudzovaní premlčania bolo by potrebné zohľadniť princíp proporcionality, teda vyvážiť vlastnícke právo veriteľa na vrátenie peňazí s právnou istotou dlžníka po uplynutí premlčacej doby. Na základe uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 CSP.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietal, že sa odvolací súd nesprávne a nedostatočne vysporiadal s jeho odvolacími námietkami, najmä vo vzťahu k vzniku bezdôvodného obohatenia, k premlčaniu nároku a neplatnosti písomnej zmluvy o pôžičke, ktoré sú zásadné pre posúdenie uplatneného nároku. Zdôraznil, že žalobkyňa od počiatku odvodzovala svoj nárok výlučne z písomnej zmluvy o pôžičke, ktorá je reálnou zmluvou a na jej uzavretie sa vyžaduje aj skutočné odovzdanie predmetu pôžičky (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2010, sp. zn. 3Cdo/325/2009). Odvolací súd však zmluvu považoval za neplatnú, ale napriek tomu z nej vychádzal a jej ustanovenia aplikoval aj na údajné ústne zmluvy. Žalobkyňa podľa dovolateľa neunesla dôkazné bremeno na preukázanie podstatných náležitostí ani jednej z týchto zmlúv a reálne odovzdanie peňazí nebolo preukázané. Tvrdil, že žiadne ústne zmluvy neexistovali a odvolací súd ich len konštruoval bez opory vo vykonanom dokazovaní. Finančné prostriedky neboli žalovanému nikdy odovzdané, len čerpané výbermi z účtu, čo by mohlo zakladať nanajvyš bezdôvodné obohatenie, ktoré je však premlčané. Ďalej poukázal na nesprávne skutkové závery odvolacieho súdu, ktorý podľa neho vytvoril zmluvný hybrid medzi písomnou a údajnou ústnou zmluvou o pôžičke. Podľa dovolateľa možno v teoretickej rovine pripustiť, že čerpaním prostriedkov z účtu žalobkyne bol určený predmet pôžičky aj zmluvné strany, avšak nebolo možné akceptovať záver, že medzi stranami bola dohodnutá aj povinnosť vrátiť peniaze. Tento záver považoval za nedostatočne, nejasne a nelogicky odôvodnený, keďže nevychádzal z vykonaného dokazovania. Zápisnica z pojednávania z 22. novembra 2019 podľa neho nijako nepotvrdzuje tvrdenie odvolacieho súdu, že splatnosť mala byť určená dohodou strán po výzve žalobkyne. Naopak, z výpovedí strán vyplynulo, že k žiadnej konkrétnej dohode o vrátení peňazí nedošlo. Sama žalobkyňa len uviedla, že keď bude peniaze potrebovať, požiada žalovaného o ich vrátenie, čo však nebolo ničím preukázané a navyše zostali rozporné tvrdenia strán sporu. Z uvedeného dovolateľ vyvodil, že medzi stranami nebola splatnosť vrátenia peňazí vôbec dohodnutá. Uviedol, že akceptovanie názoru o viazanosti začiatku plynutia premlčacej doby na deň splatnosti, ktorú by mohol jednostranne určovať veriteľ, by viedlo k neprípustnému posunutiu začiatku plynutia premlčacej doby prakticky na neurčitý čas (R 28/1984, R 91/2004, R 104/2011). Podľa jeho názoru mohla žalobkyňa svoj nárok uplatniť kedykoľvek a neexistovali okolnosti, ktoré by jej v tom objektívne bránili. Zároveň namietal porušenie zásady dvojinštančnosti, pretože odvolací súd potvrdil rozsudok z iných právnych dôvodov ako súd prvej inštancie, čím mu znemožnil riadne sa brániť proti novým skutkovým a právnym záverom (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2011, sp. zn. 1ObdoV/41/2009). V dôsledku toho považoval rozhodnutie za zmätočné a nedostatočne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jeho procesných

práv podľa § 420 písm. f) CSP.

3.1. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ dôvodil, že pokiaľ odvolací súd prijal záver, že sa jedná o nárok vyplývajúci zo zmluvy resp. viacerých zmlúv o pôžičke uzatvorenej ústnou formou, tak v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu namietal posúdenie začatia plynutia premlčacej doby. Napriek tomu, že splatnosť vrátenia peňazí podľa názoru dovolateľa nebola dojednaná, v zmysle ustálenej judikatúry, premlčacia doba začala plynúť už momentom poskytnutia peňazí, tak odvolací súd počítal začiatok plynutia premlčacej doby až od 1. marca 2015. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 28/1984, v ktorom bol prijatý záver, podľa ktorého „ak nebola doba splnenia dlhu dohodnutá ani inak ustanovená, začína premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu“. Na tomto závere sa ustálila aj neskoršia súdna prax vid' napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 91/2004 zotrúvajúca na tom, že ak doba plnenia nie je určená zákonom, rozhodnutím alebo zmluvou, splatnosť vyvolá veriteľ tým, že dlžníka požiada o plnenie (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dlžník je v takom prípade povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo bol veriteľom požiadaný o jeho splnenie. Ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie. Rozhodujúcim je preto bezpochyby deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol. Jediným odchýlením sa od uvedeného právneho názoru bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/146/2008, podľa ktorého premlčacia doba nemôže začať plynúť skôr, ako veriteľ vyzve dlžníka na plnenie. Podľa tohto rozhodnutia prvým dňom premlčacej lehoty v prípade, ak nie je dohodnutá splatnosť dlhu, začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, v ktorom veriteľ vyzve dlžníka na plnenie. Toto odchýlenie bolo ale kritizované tak občianskoprávnou teóriou, ako aj inými senátmi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V kontexte uvedeného zdôraznil, že uvedené právne závery neplatia len v prípade, ak nebola splatnosť dlhu vôbec dojednaná, ale aj v prípade, ak by bola dojednaná, ale tak, že sa ponecháva na vôli veriteľa. K tomuto názoru dospela aj česká rozhodovacia prax v rozhodnutí R 104/2011, z ktorého právnu vetu citoval. Vzhľadom na uvedené podľa názoru dovolateľa, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od judikátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 28/1984, R 91/2004. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom

znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnenému rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

14. V súvislosti s uplatnením dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, dovolateľ namietal nedostatočné vysporiadanie sa s jeho uplatnenými námietkami vo vzťahu k posúdeniu nároku ako bezdôvodného obohatenia, uplatnenej námietke premlčania a neplatnosti písomnej zmluvy o pôžičke. Z dôvodu odlišných skutkových tvrdení, ku ktorým dospel odvolací súd bez vykonaného dokazovania, považoval napadnuté rozhodnutie za zmätočné.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že odvolací súd vychádzajúc z ustáleného skutkového stavu súdom prvej inštancie sa nestotožnil so záverom v otázke posúdenia zmluvy o pôžičke z 30. decembru 2013, na základe ktorej nedošlo k odovzdaniu sumy 40 000 eur v hotovosti a ani k čerpaniu finančných prostriedkov z účtu žalobkyne, tak ako je to v zmluve uvedené, teda nedošlo k skutočnému odovzdaniu peňazí ako predmetu pôžičky, tak ako to vyžaduje zákon pre to, aby vznikol právny vzťah z pôžičky medzi stranami sporu. Skonštatoval, že právny vzťah vznikol na základe ústnych zmlúv o pôžičke, na základe ktorých žalovaný z účtu žalobkyne vybral finančné prostriedky celkom v sume 40 000 eur a to dňa 2. januára 2014 sumu 14 300 eur, dňa 13. januára 2014 sumu 12 000 eur, dňa 4. februára 2014 sumu 4 000 eur, dňa 10. februára 2014 sumu 9 600 eur a dňa 1. apríla 2014 sumu 500 eur, z ktorej sumy vrátil žalobkyni sumu 10 000 eur. Keďže splatnosť pôžičky bola ponechaná na dohodu strán sporu po predchádzajúcej výzve žalobkyne, súd prvej inštancie správne zohľadnil v konaní

preukázanú skutočnosť, že žalobkyňa ešte v auguste 2014 kontaktovala žalovaného a žiadala vrátiť finančné prostriedky, ktoré vybral z jej účtu. Žalovaný vo viacerých písomných SMS správach žalobkyňu ubezpečil, že do konca februára 2015 jej tieto finančné prostriedky vráti. Správne preto túto korešpondenciu súd prvej inštancie vyhodnotil ako dohodu strán o termíne splatnosti pôžičky. V nadväznosti na uvedené správne ustálil, že dňa 1. marca 2015 začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, kedy si žalobkyňa prvýkrát mohla uplatniť nárok na súde, ktorá by uplynula dňom 1. marca 2018. Uplatnením nároku na súde dňa 2. augusta 2017, preto súd prvej inštancie správne považoval nárok žalobkyne za nepremlčaný a vznesenú námietku premlčania za nedôvodnú, s ktorým záverom sa stotožnil aj odvolací súd. K námietke žalovaného k neposúdeniu uplatneného nároku ako nároku na bezdôvodné obohatenie, odvolací súd uviedol, že o majetkový prospech získaný plnením z neplatného právneho úkonu ide v prípade, ak strany uzatvorili zmluvu, ktorá je neplatná. O majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu ide v tom prípade, kde od začiatku nebol právny dôvod na plnenie, to znamená, že sa plnilo, hoci chýbala právna skutočnosť, najmä zmluva, na základe ktorej sa spravidla plní. V danom prípade sa však nejednalo o bezdôvodné obohatenie, ale o nárok vyplývajúci zo zmluvy resp. viacerých zmlúv o pôžičke uzatvorených ústnou formou.

16. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bodoch 30. až 49., ale aj v celom jeho kontexte s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie, ktoré tvoria jeden celok vo vzťahu k ustáleniu zisteného skutkového stavu (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), spĺňa zákonné náležitosti odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP. Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). V preskúmvanej veci odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej, formálnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z jeho obsahu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

17. Odvolací súd v rámci odvolacieho prieskumu môže dospieť aj k odlišným dôvodom, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie. Vecná nesprávnosť odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nebráni tomu, aby odvolací súd v konečnom dôsledku rozhodnutie potvrdil. V danom prípade len samotný nesúhlas odvolacieho súdu s posúdením okolnosti rozhodných pre určenie vzniku právneho vzťahu, bez zmeny právneho posúdenia nevykazuje vadu zmätočnosti v procesnom postupe odvolacieho súdu. Vecnú správnosť potvrdzujúceho rozhodnutia treba chápať v širšom zmysle, teda nielen z hľadiska hmotnoprávneho, ale aj z hľadiska procesnoprávneho, so zreteľom na skutočnosť, že len pri dôslednom a presnom dodržiavaní procesných ustanovení môžu byť splnené predpoklady pre správnu aplikáciu hmotného práva (Z IV, s.41).

17.1. K namietanému porušeniu zásady dvojinstančnosti dovolací súd uvádza, že podľa judikatúry ústavného súdu je dvojinstančnosť konania ústavný princíp, ktorému musí byť podriadená aj organizačná sústava súdov so zákonom ustanovenou pôsobnosťou jednotlivých stupňov súdov (II. ÚS 195/06). Dvojinstančnosť tak ako ju vyložil ústavný súd v roku 2006, však už nemala s ohľadom na plynutie času a vývoj judikatúry prinajmenšom od roku 2005 oporu v procesnej úprave. Vychádzajúc z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) napr. Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku z 23. júna 1981, Adolf proti Rakúsku z 26. marca 1982, Feldbrugge proti Holandsku z 29. mája 1986, dvojinstančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho sporového či mimosporového konania (sp. zn. I. ÚS 389/2017).

18. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľa dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv sporovej strany. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa

súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

19. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napádaného rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav v zásade nezakladá vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Zhrnutie odôvodnenia napadnutého rozsudku vrátane odôvodnenia uvedeného súdom prvej inštancie v ich relevantnej časti, dáva dostatočnú odpoveď na uplatnenú podstatnú argumentáciu žalovaného v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

20. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

21. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie nevykazuje existenciu namietanej vady zmätočnosti, ktorá nevyplýva, ani z procesného postupu súdov nižšej inštancie, preto dovolanie uplatnené v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je prípustné a ani dôvodné, čím bol daný dôvod na jeho odmietnutie v zmysle § 447 písm. c) CSP.

22. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.

23. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

24. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

25. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková. Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

26. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením dovolateľ namietal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke posúdenia začatia plynutia premlčacej doby, v prípade keď doba splatnosti nebola dohodnutá. Poukázal na prijaté judikáty R 28/1984, R 91/2004, z ktorých právne vety citoval, ako aj poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008, z ktorého vyplývajúce taktiež právne závery citoval. V kontexte uvedeného dôvodil, že i napriek tomu, že splatnosť vrátenia peňazí nebola dojednaná v zmysle ustálenej judikatúry, premlčacia doba začala plynúť už momentom poskytnutia peňazí. Odvolací súd však počítal začiatok plynutia premlčacej doby až od 1. marca 2015.

27. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

28. Podľa § 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka dlh musí byť splnený riadne a včas.

29. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

29.1. Citované ustanovenie § 563 Občianskeho zákonníka sa týka tých prípadov, keď čas splnenia nebol určený žiadnym z uvedených spôsobov. Právo určiť čas plnenia má podľa tohto ustanovenia veriteľ. Ak čas splnenia nebol dohodnutý a nebol daný ani na voľbu dlžníka, veriteľ môže kedykoľvek, hoci aj na druhý deň po uzavretí zmluvy, vyzvať dlžníka, aby plnil. Dlžník je povinný predmet záväzku splniť v nasledujúci deň po obdržaní výzvy (upomienky). V tom prípade platí na splnenie čas, ktorý určil veriteľ vo svojej výzve dlžníkovi. Veriteľ musí uplatniť svoje právo na plnenie najneskôr do uplynutia premlčacej doby.

30. Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené plniť svoje povinnosti. Zásada hospodárnosti konania vedie konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov (R 29/1983 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/82/2009, 1Cdo/43/2009, 2Cdo/194/2011, 3Cdo/231/2009, 3Cdo/187/2013, 7Cdo/305/2014). Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101

Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Ide o objektívnu možnosť vykonať právo bez zreteľa na to, či oprávnená osoba (veriteľ) by mohol právo subjektívne vykonať alebo nie, t. j. či oprávnený subjektívne vedel alebo nevedel o svojom práve. Zmluvné strany sa nie vždy dohodnú na splatnosti záväzku. Okamih splatnosti práva na plnenie má pritom rozhodujúci význam predovšetkým pre posúdenie, či a kedy nastáva actio nata, pre začiatok plynutia všeobecnej premlčacej doby (viď § 101 Občianskeho zákonníka) a pre začiatok omeškania dlžníka (§ 517 Občianskeho zákonníka).

31. Z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že riešenie otázky týkajúcej sa posúdenia začiatku plynutia premlčacej lehoty v prípade, ak čas splnenia nebol účastníkmi zmluvy dohodnutý, možno považovať rozhodovacou praxou dovolacieho súdu za ustálené (napr. R 28/1984, R 91/2004, rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/174/2016, 7Cdo/1375/2015, 7Cdo/108/2023, 9Cdo/41/2020).

32. Z rozsudku najvyššieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo /174/2016 vyplýva právny záver v zmysle ktorého, už v judikáte R 28/1984 bol prijatý záver, podľa ktorého „ak nebola doba splnenia dlhu dohodnutá ani inak ustanovená, začína premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu“. Na tomto závere sa ustálila aj neskoršia súdna prax [viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/25/2003, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 91/2004] zotrvávajúca na tom, že ak doba plnenia nie je určená zákonom, rozhodnutím alebo zmluvou, splatnosť vyvolá veriteľ tým, že dlžníka požiada o plnenie (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dlžník je v takom prípade povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo bol veriteľom požiadaný o jeho splnenie. Ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie. Rozhodujúcim je preto bezpochyby deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol. Uvedený právny názor bol zastávaný už v staršej právnej teórii (porovnaj napríklad publikáciu Štefan Luby: Slovenské všeobecné súkromné právo. I zväzok, Bratislava: Knižnica Právnickej jednoty 1941, str. 386, v ktorej sa uvádza, že plynutie času pri premlčaní začína v prípade relatívnych právnych nárokov, t. j. aj práva obligáčného vtedy, ak sa stali splniteľnými, t.j. actio nata; „ak ale splatnosť závisí od vypovedania pohľadávky veriteľom, potom začne premlčanie od okamžiku vzniku pohľadávky“; obdobne viď publikáciu Štefan Luby: Občianskoprávny nárok, Bratislava: Právnické štúdie 1958, str. 270). Identický právny názor sa prezentuje aj v novej právnej teórii (porovnaj napríklad Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký Komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 498)“. Totožný názor vyplýva aj z rozsudku najvyššieho súdu z 23. augusta 2017 sp. zn. 7Cdo/1375/2015, 7Cdo/108/2023.

33. V súvislosti s dovolateľom namietaným odklonom pri riešení otázky začiatku plynutia premlčacej doby, dovolateľ poukázal na právny záver vyplývajúci z rozsudku najvyššieho súdu z 31. júla 2008 sp. zn. 4Cdo/146/2008, v zmysle ktorého sa začiatok plynutia všeobecnej premlčacej lehoty podľa § 101 Občianskeho zákonníka viaže na deň, keď sa právo skutočne mohlo po prvý raz uplatniť na súde teda keď je actio nata a nie na deň, keď by sa mohlo po prvý raz uplatniť, teda keď by mohlo byť actio nata. Predmetné rozhodnutie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za ojedinelé. Opozitný právny názor uvedený v predmetnom rozhodnutí podmieňuje objektívny charakter začiatku plynutia premlčacej doby, ktorý vyplýva z § 101 Občianskeho zákonníka tým, že ho robí závislým na subjektívnej vôli veriteľa, či výzvou na zaplatenie splatnosť dlhu vyvolá alebo nie. Akceptovanie názoru o viazanosti začiatku plynutia premlčacej doby na deň splatnosti dlhu a nie na deň vzniku právneho vzťahu, z ktorého dlžníkovi vznikla povinnosť na plnenie, by viedlo k neprípustnému posunutiu začiatku plynutia premlčacej doby v zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania, prakticky na neobmedzenú dobu podľa ľubovôle veriteľa. Nesúhlas s právnym názorom, na ktorom spočíva rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008, bol prezentovaný aj v odbornej právnickej literatúre (napr. JUDr. Jaroslav Krajčo, Občiansky zákonník pre prax (komentár), vydavateľstvo Eurounion, 2015, s. 2458, resp. 2468 a 2472). Napokon predmetné rozhodnutie bolo zaradené na rokovanie

občianskoprávneho kolégia v roku 2009 (Cpj10/2009), avšak na základe výsledku hlasovania prítomných členov tohto kolégia bolo prijaté uznesenie, v zmysle, ktorého nemá byť publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

34. V danom prípade sa senát 9C nestotožňuje s uvedeným názorom, ktorý nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu k tejto otázke. Na právnom závere vyplývajúcom z judikátov R 28/1984, R 91/2004 sa ustálila aj neskoršia súdna prax zotrvávajúca na tom, že ak doba plnenia nie je určená zákonom, rozhodnutím alebo zmluvou, splatnosť vyvolá veriteľ tým, že dlžníka požiada o plnenie (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dlžník je v takom prípade povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo bol veriteľom požiadaný o jeho splnenie. Ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie. Rozhodujúcim je preto plnenie bezpochyby deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol (uznesenie najvyššieho súdu z 12. augusta 2020 sp. zn. 9Cdo/41/2020, ktoré rozhodnutie posudzoval ústavný súd, ktorý uznesením z 19. januára 2021 sp. zn. IV. ÚS 30/2021 ústavnú sťažnosť odmietol; m. m. sp. zn. 1Cdo/148/2004, 1Cdo/197/2009).

35. Podľa judikátu R 91/2004 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ak doba plnenia nie je určená zákonom, rozhodnutím alebo zmluvou, splatnosť vyvolá veriteľ tým, že dlžníka požiada o plnenie (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dlžník je v takom prípade povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo bol veriteľom požiadaný o jeho splnenie. Ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie. Rozhodujúcim je preto bezpochyby deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol.

36. Taktiež podľa judikátu R 28/1984 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky platí, ak nebola doba splnenia dlhu dohodnutá ani inak ustanovená, začína premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu.

37. Z okolností preskúmvanej veci je nesporné, že čas plnenia bol ponechaný na dohodu strán po predchádzajúcej výzve žalobkyne (§ 2 Občianskeho zákonníka). Z predložených textových SMS vyplýva, že strany sa dohodli na termíne plnenia vo februári 2015, preto odvolací súd správne ustálil začiatok plynutia premlčacej lehoty od 1. marca 2015, skonštatovaním včasnosti jej uplatnenia na súde prvej inštancie dňa 2. augusta 2017 (v spise na č. l. 41 až 43). Napokon aj z vyjadrenia žalovaného v odpore je nesporné, že strany chceli uzavrieť zmluvu o pôžičke a žalovaný nespochybňoval požičanie finančných prostriedkov celkom v sume 40 000 eur, z ktorej sumy vrátil 10 000 eur, ako aj vyjadril ochotu zvyšnú sumu vo výške 30 000 eur splácať v splátkach po 200 eur mesačne. Nadväzujúc na uvedené sa preto dovolací súd nestotožnil s názorom dovolateľa, spočívajúcom v nesprávnom právnom posúdení začiatku plynutia premlčacej lehoty, ktorej určenie začiatku bolo v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto nie je daný a prípustný.

38. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd dovolanie odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP.

39. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanoveniami § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobkyne v spore, vyplývajúcej z § 255 ods. 1 CSP, ktorej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo jej z obsahu spisu nevyplývajú a ani jej nevznikli (R 72/2018).

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.